

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

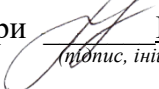
спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: бізнес-адміністрування»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)**РЕКОМЕНДОВАНО:**кафедрою управління підприємницькою та туристичною діяльністю
протокол №1 від 27.08.2021Завідувачка кафедри
Мазоха І.С.
(підпис, ініціали, прізвище)**ПОГОДЖЕНО:**Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності
Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:	к.пс.н., доцент кафедри загальної та практичної психології Мазоха І.С.
Рецензенти програми:	д. пс. н., доцент кафедри загальної та практичної психології Кічук А.В.; к.пс.н., доцент кафедри загальної та диференціальної психології, Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського.

© Мазоха І.С., 2021

© ІДГУ, 2021

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	30	6
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3	Семінарські заняття:	
	28	
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4	2	6
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: екзамен		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	60	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Психологія» - характеристика психології як науки, що розкриває загальні психічні закономірності взаємодії людини із середовищем.

Метою вивчення дисципліни «Психологія» є: розкрити основні поняття психології, наукових напрямів психології, методів дослідження, засвоїти особливості психічної діяльності людини; оволодіти психологічними знаннями для успішного вивчення подальших теоретичних, практичних та прикладних навчальних курсів загального та професійного циклів.

Міждисциплінарні зв'язки. Для засвоєння дисципліни «Психологія» студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Основи філософських знань», «Фізична культура та основи здоров'я людини», «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень» та ін. Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисциплін загального та професійного циклів, а також дисциплін вільного вибору.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: «Менеджмент: бізнес-адміністрування» та стандарту вищої освіти України спеціальності 073 Менеджмент.

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК05.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК09.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
		ПРН 16.	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
ЗК13	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	ПРН 15.	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності
ЗК15	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	ПРН 14	Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК11.	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	ПРН 11.	Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
		ПРН 13.	Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами
СК14.	Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.	ПРН 14.	Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
		ПРН 15	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною НРК

Шифр	Результати навчання
------	---------------------

компетентності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК05.	ПРН 10			
ЗК09.	ПРН 3			
ЗК13.		ПРН 15.		ПРН 15.
ЗК15.				ПРН 14
СК11.		ПРН 11.	ПРН 13.	
СК14.		ПРН 14.	ПРН 14.	ПРН 15

IV. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредита ЄКТС 120 годин.

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості.	6	4	2	-	-	-	6	2	2					18
2.	Пізнавальні психічні процеси	8	4	4	-	-	-	16	2	2					18
3.	Емоційно-вольові процеси	8	4	4	-	-	-	14	2	2					18
4.	Діяльність	14	6	8	-	-	-	20	2		2				18
5.	Психологія особистості	10	6	4	-	-	-	24	2		2				18
6.	Індивідуально-психологічні особливості особистості	12	6	6	-	2	-	26	2		2				18
Проміжний контроль			-	-	-	-	-	2							-
Разом:		60	30	28	-	2	-	60	12	6	6				108

V. Зміст дисципліни

Модуль 1. Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості

Тема 1. Зміст психології як науки про людину.

Предмет та завдання психології. Основні галузі психології. Місце психології в системі наук. Методи психології, їх загальна характеристика. Основні етапи розвитку психології. Напрямки зарубіжної психології. Становлення психології в Україні.

Тема 2. Природа психіки і свідомості.

Психіка як властивість високоорганізованої матерії. Поява і розвиток форм психічного відображення. Рефлекторна природа психіки. Стадії розвитку психіки. Розвиток психіки в онтогенезі. Основні функції психіки. Свідомість, її характеристика та функції. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.

Модуль 2. Пізнавальні психічні процеси

Тема 3. Відчуття. Сприймання.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Різновиди сприймань. Властивості сприймань. Спостереження і спостережливість.

Тема 4. Уява. Увага.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість. Поняття про увагу. Фізіологічне підґрунтя уваги. Теорії уваги. Моделі уваги. Різновиди і форми уваги. Властивості уваги.

Тема 5. Пам'ять.

Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

Тема 6. Мислення.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Модуль 3. Емоційно-вольові процеси

Тема 7. Емоції і почуття.

Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Експресивний компонент емоційного реагування. Характеристика різних видів емоційного реагування. Теорії емоцій. Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою та діяльністю. Прикладна роль емоцій. Характеристика різних емоцій: емоції очікування й прогнозу; фрустраційні емоції; комунікативні емоції; інтелектуальні емоції, або афективно-когнітивні комплекси. Характеристика емоційних станів. Емоційні властивості людини. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. Керування емоціями. Емоційна поведінка. Емоційні типи.

Тема 8. Воля.

Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. Функції волі. Вольова діяльність. Вчинок як вияв волі. Вольові дії. Локус контролю. Фази та ознаки вольових дій, їх стимулювання. Етапи вольових дій. Безвілля, його причини і переборення.

Модуль 4. Діяльність

Тема 9. Психологічний аналіз діяльності.

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Перенесення та інтерференція навичок. Основні різновиди діяльності. Творча діяльність.

Тема 10. Мова і мовлення. Спілкування.

Поняття про мову та її функції. Фізіологічні механізми мовної діяльності. Різновиди мовлення. Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Різновиди спілкування.

Модуль 5. Психологія особистості.

Тема 11. Особистість. Індивід. Індивідуальність.

Поняття про особистість. Особистість. Індивід. Індивідуальність. Мотиваційно-потребова сфера особистості. Спрямованість особистості. Структура особистості. Біологічне та соціальне в структурі особистості. Самосвідомість особистості. Формування особистості. Увага особистості.

Тема 12. Особистість та її структура.

Спрямованість особистості. Структура особистості. Теорії особистості. Біологічне та соціальне в структурі особистості. Самосвідомість особистості. Формування особистості. Увага особистості.

Модуль 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Тема 13. Поняття про задатки та здібності в психології.

Поняття про задатки людини в психології. Здібності як психічне явище особистості. Структура здібностей. Види здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Обдарованість. Талант. Геніальність. Розвиток здібностей. Сенситивний період та відповідна діяльність. Вік і здібності. Здібності і професія. Педагогічні здібності.

Тема 14. Темперамент та характер людини.

Поняття про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Основні якості характеристики темпераменту: лабільність, сенситивність, реактивність, активність, темп реакції, пластичність, ригідність. Психологічна характеристика типів темпераменту. Поняття про характер. Провідні риси характеру: моральні, вольові, емоційні, інтелектуальні. Акцентуйовані риси характеру. Характер і темперамент. Характер і зовнішність. Розвиток і виховання характеру.

Тема 15. Потреби, мотиви, мотивації особистості.

Поняття потреби, мотиву і мотивації. Мотивація як система факторів та як характеристика процесу. Мотивація як сукупність особистісних (стійких) та ситуативних (динамічних) факторів. Ієрархія і зміна мотивів. Внутрішні (пов'язані з процесом та змістом діяльності) та зовнішні(соціальні та вузькоособистісні) мотиви. Типи мотивів. Процесуально-змістовні мотиви. Мотив саморозвитку. Мотив досягнення. Фактори, які визначають рівень мотивації досягнення. Просоціальні (суспільно-значущі) мотиви. Альтруїзм і емпатія як мотиви. Мотив афіліації. Зовнішні та внутрішні цілі. Психологічні особливості зовнішньої та внутрішньої мотивації.

5.1. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Зміст психології як науки про людину.

Тема 2. Природа психіки і свідомості – 2 год.

Тема 3. Відчуття. Сприймання. Тема 4. Уява. Увага – 2 год.

Тема 5. Пам'ять – 2 год.

Тема 6. Мислення – 2 год.

Тема 7. Емоції і почуття - 2 год.

Тема 8. Воля – 2 год.

Тема 9. Психологічний аналіз діяльності. – 4 год.

Тема 10. Мова і мовлення. Спілкування. – 4 год.

Тема 11. Особистість. Індивід. Індивідуальність - 2 год.

Тема 12. Особистість та її структура - 2 год.

Тема 13. Поняття про задатки та здібності в психології. – 2 год.

Тема 14. Темперамент та характер людини. – 2 год.

Тема 15. Потреби, мотиви, мотивації особистості. – 2 год.

РАЗОМ – 30 год.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою.

Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі. СРС може містити крім обов'язкової складової, ще й вибіркової. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Психологія» становить 60 год. денна форма/108 год. заочна форма. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Психологія» :

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та заліку.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	2
2.	Підготовка до семінарських занять	10	6
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	2	-
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	4	20
5.	Підготовка рефератів (доповідей)	4	20
6	Участь у науково-дослідній роботі (теоретичне дослідження, експериментування, написання тез, статей, виступ з доповіддю на студентській конференції та ін.)	10	20
7	Проходження курсів на платформах EdEra, Prometheus	10	20
8	Вирішення психологічних ситуацій та виконання тестових завдань	10	20
9	Загалом	60	108

Тематика індивідуальних (групових) завдань:

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до теми навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus.

Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Тематика рефератів.

1. Індивідуальна психологія А. Адлера.
2. Аналітична теорія особистості К.Г. Юнга.
3. Концепція Л.С. Виготського: теорія вищих психічних функцій.
4. Вчення І. П. Павлова про умовні та безумовні рефлексії.
5. Потреби і мотиви в теорії діяльності О. М. Леонтьєва.
6. Концепція А.Н. Леонтьєва.
7. Концепція структури особистості К.К. Платонова.
8. Концепція особистості А.В. Петровського.
9. Структурний підхід А.Н. Леонтьєва.
10. Комплексний підхід Б.Ф. Ломова до вивчення особистості.
11. Концепція розвитку особистості Е. Еріксона.
12. Н.А. Бернштейн та його теорія фізіології рухів.
13. Розлади пам'яті та їх вплив на поведінку людини.
14. Експерименти К. Левіна та Б.В. Зейгарник.
15. Концепція розвитку уваги Л.С. Виготського.

Орієнтований список питань до екзамену «Психологія»

1. Загальна психологія як наука та її використання в роботі психолога.
2. Становлення психології як науки.
3. Завдання психології як науки.
4. Галузі психологічної науки.
5. Основні напрями розвитку психології та їх характеристика.
6. Методологічні принципи загальної психології.
7. Принцип детермінізму у психології.
8. Принцип системності в загальній психології.
9. Принцип випереджального психічного відображення дійсності.
10. Принцип єдності свідомості й діяльності.
11. Загальна характеристика методів психології.
12. Загальні вимоги до організації та проведення психологічного дослідження.
13. Спостереження як метод психології. Можливості використання спостереження в роботі психолога.
14. Принципи наукового спостереження психічних явищ.
15. Побутове і наукове спостереження: порівняльний аналіз.
16. Експеримент і його використання в роботі психолога.
17. Інтерв'ю як метод вивчення психіки.
18. Вимоги до проведення інтерв'ю.
19. Анкетування і його використання в роботі психолога.
20. Вимоги до проведення анкетування.
21. Тестування як метод вивчення психіки.
22. Вимоги до проведення тестування.
23. Вивчення продуктів діяльності як метод психології.
24. Контент-аналіз як метод психології.
25. Проективні методи дослідження психіки.
26. Опитування як метод психології.
27. Психіка як об'єкт загальної психології.
28. Розвиток психіки у філогенезі.
29. Функції психіки.

30. Рівень розвитку психіки і форми поведінки тварин.
31. Виникнення і розвиток свідомості.
32. Порівняльний аналіз психіки тварин і свідомості людини.
33. Структура свідомості.
34. Свідоме і несвідоме.
35. Самосвідомість особистості та її розвиток.
36. Механізми розвитку самосвідомості особистості.
37. Поняття про “Я-концепцію”.
38. Самооцінка і рівень домагань як характеристики самосвідомості.
39. Методи дослідження самооцінки і рівня домагань.
40. Вплив “Я-концепції” на можливість самореалізації особистості.
41. “Я-образ” як установка особистості. Модальності “Я”.
42. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”.
43. Поняття про особистість у психології.
44. Структура особистості.
45. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
46. Стадії становлення особистості
47. Методи вивчення особистості.
48. Рушійні сили формування і розвитку особистості.
49. Стадії становлення особистості.
50. Діяльність як умова розвитку особистості.
51. Основні види діяльності та їх характеристика.
52. Структура діяльності.
53. Формування навичок і вмінь у діяльності.
54. Основні форми прояву психіки та їх взаємозв'язок.
55. Механізми розвитку вищих психічних функцій.
56. Загальна характеристика пізнавальних процесів.
57. Відчуття як пізнавальний процес. Види відчуттів.
58. Сприймання як пізнавальний процес.
59. Умови розвитку чуттєвих форм пізнання дійсності.
60. Пам'ять як психічний процес.
61. Засоби підвищення продуктивності пам'яті.
62. Мислення як пізнавальний процес.
63. Мислення як процес розв'язання завдань.
64. Операції мислення.
65. Види мислення.
66. Засоби активізації мислення.
67. Мислення і мовлення.
68. Уява як специфічний пізнавальний процес.
69. Уява і творчість.
70. Типи темпераменту та їх характеристики.
71. Темперамент і продуктивність діяльності людини.
72. Здібності та їх вплив на успішність діяльності.
73. Загальні та спеціальні здібності, їх характеристика.
74. Умови розвитку здібностей.
75. Пам'ять як психічний процес.
76. Засоби підвищення ефективності пам'яті.
77. Увага та її властивості.
78. Можливості управління увагою.
79. Емоції як психічний процес.
80. Засоби управління емоціями.
81. Воля як регуляція психічної активності людини.

82. Структура вольового акту.
83. Вольові якості та їх розвиток.
84. Спрямованість як головний компонент особистості.
85. Мотив і мотивація.
86. Ціннісні орієнтації особистості.
87. Загальна характеристика психічних станів.
88. Стрес і шляхи його подолання.
89. Характер: сутність і структура.
90. Умови становлення і розвитку характеру.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю* – усне та письмове опитування, презентація реферату, складання конспекту лекції, складання термінологічного словнику.
- 6.2. *Форми проміжного контролю* – модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю* - іспит.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб.літ., 2016. 287 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. Вид. 5-те, виправл. і допов. Львів : Апріорі, 2016. Т.1 .382 с.
3. Долинська Л.В., Скрипченко О.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія: Хрестоматія/ Л.В. Долинська К.: Серія «Українська книга», 2008. 640 с.
4. Дуткевич, Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. / Т. В.Дуткевич. К. : ЦУЛ, 2018. 388 с.
5. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / О. О. Євдокімова. - Вид. 2-ге , допов. Харків : Константа, 2020. 320 с.
6. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посіб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
7. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник для ВНЗ / С. Д. Максименко; Міністерство освіти та науки України. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 272 с.
8. Психологічний словник. /Авт.-уклад. В. В. Синявський,. О. П. Сергеєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. Київ: Науковий світ, 2007.- 336 с.

Допоміжні джерела

1. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/>
2. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод.посіб. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
3. Боднар А.Я., Яковенко О.В., Лемак Т.В. Загальна психологія. Семінарські та практичні заняття. Методичний посібник. К.: ПП «Дірект Лайн», 2019. Частина 1. 72 с.
4. Гурлева Т.С. Дослідження поняття «гармонія» в аспекті життєвих смислів особистості // Psychological journal 6(16) – 2018 URL :

https://www.researchgate.net/publication/326829394_DOSLIDZENNA_PONATTA_GARMO_NIA_V_ASPEKTI_ZITTEVIN_SMISLIV_OS_OBISTOSTI

5. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В. С. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : НФаУ, 2018. 140с.

6. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ : Алерта. 2021. 134 с.

7. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. Підручник. К.: Книга Плюс. 2018. 264 с.

8. Макарчук Н.О. Особливості розвитку Я-концепції в пізньому юнацькому віці як чинника конфліктних норм поведінки. *Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2020. С. 66-69

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3867/Makarchuk.pdf?sequence=1>

9. Макарчук Н. О., Стусь А. О. (2017) Роль особистісної саморегуляції у превенції фрустрації в професійному середовищі. *Педагогічний процес: теорія та практика (56)*. pp. 50-57

10. Педагогіка і Психологія. Вісник НАПН України <https://visnyk.naps.gov.ua/>

11. Подшивайлов Ф.М. Теоретичне обґрунтування моделі мотиваційної сфери особистості. *Актуальні проблеми психології*. Т. 12. Психологія творчості. Вип. 23. 2017. С.248-263

12. Психологія діяльності людини : рекомендаційний бібліографічний показник / укладач І. О. Міщенко. Запоріжжя : НБ НУ«Запорізька політехніка», 2019. 36 с.

13. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : НФаУ, 2018. 140 с.

14. Український психологічний журнал. Збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка, факультету психології <http://upj.com.ua/indexa.php?page=archieve>

15. Чайка Г.В. Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я» в працях українських і зарубіжних дослідників // *Актуальні проблеми психології*. Том XI. Випуск 14. 2016. С. 215-226 <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22> .

16. Шилова Н. І. Спрямованість особистості як соціально-психологічне явище. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2017. Вип. 5 (1). С. 135–140.